

САҢА ОЛОХ

Чурапчы улуунун хаһыата

ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

2003 сыл
АХСЫННЫЫ
4 КҮНӨ
ЧЭППИЭР
№ 141
(9051)

Улусное Собрание депутатов
муниципального образования
"Чурапчинский улус (район)"

Президиум Улусного Собрания депутатов
РЕШЕНИЕ № 04

От 17 ноября 2003 г.

О порядке и сроках проведения в 2003 году реструктуризации кредиторской задолженности юридических лиц по налогу на прибыль, налогу на имущество и по местным налогам и сборам, а также задолженности по начисленным пеням и штрафам перед местным бюджетом муниципального образования "Чурапчинский улус (район)"

Руководствуясь ст. 52 Закона РС (Я) от 11 декабря 2002 года № 467-II "О государственном бюджете Республики Саха (Якутия) на 2003 год", п.9 Постановления Правительства РС (Я) от 31 июля 2003 года № 476 "О порядке и сроках проведения в 2003 году реструктуризации кредиторской задолженности юридических лиц перед государственным бюджетом РС (Я)" и в целях урегулирования кредиторской задолженности юридических лиц по налогам и сборам, а также по начисленным пеням и штрафам перед местным бюджетом путем ее реструктуризации и создания условий для их финансового оздоровления, президиум Улусного Собрания депутатов РЕШАЕТ:

1. Утвердить прилагаемый Порядок проведения реструктуризации кредиторской задолженности юридических лиц по налогам и сборам, а также задолженности по начисленным пеням и штрафам, сложившимся по состоянию на 1 января 2003 года перед местным бюджетом муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" по следующим налогам:

- налог на имущество (КБК 1040200);
- налог на прибыль (КБК 1010110);
- целевой сбор на нужды улуса (КБК 1400502);
- земельный налог (КБК 1050703);
- прочие местные налоги и сборы (1400540).

2. Установить, что решение о реструктуризации задолженности юридического лица (далее именуемое - организация) по налогу на прибыль, налогу на имущество и по местным налогам и сборам, а также задолженности по начисленным пеням и штрафам, сложившимся по состоянию на 1 января 2003 года перед местным бюджетом муниципального образования "Чурапчинский улус (район)", в соответствии с Порядком, утвержденным настоящим решением, принимается МРП Министерства РФ по налогам и сборам № 8 по РС (Я) на основании заявлений, поданных организациями до 1 декабря 2003 года.

3. Установить, что организации, в отношении которой в соответствии с Федеральным Законом "О несостоятельности (банкротстве)" возбуждено производство по делу о несостоятельности (банкротстве), может быть предоставлено право на реструктуризацию только при заключении организацией в установленном порядке мирового соглашения с конкурсными кредиторами, утвержденного Арбитражным судом.

4. Установить, что списание задолженности в соответствии с Порядком, утвержденным настоящим решением, проводится один раз.

5. Установить, что списание задолженности по пеням и штрафам в случаях, предусмотренных в соответствии с Порядком, утвержденным настоящим решением, производится МРП Министерства РФ по налогам и сборам № 8 по РС (Я) в соответствии с правилами, определяемыми Управлением МНС РФ по РС (Я).

6. Межрайонной инспекцией Министерства Российской Федерации по налогам и сборам № 8 по Республике Саха (Якутия) ежеквартально представлять в финансово-казначейское управление по Чурапчинскому улусу информацию о прохождении реструктуризации задолженности, объемах реструктурированной задолженности, выполнении графика погашения задолженности налогоплательщиками.

7. Опубликовать настоящее решение и прилагаемый порядок в улусной газете "Саҥа олох".

8. Контроль за исполнением данного решения возложить на заместителя председателя Улусного Собрания депутатов муниципального образования "Чурапчинский улус (район)" Гуляева В.В.

**Председатель
Улусного Собрания депутатов
Г. СМЕРНИКОВ.
Глава муниципального
образования
И. АММОСОВ.**

Пенсионная реформа

ПЕНСИЯ ТИҢИГИН САҢА КЭМЭ САБАЛАНА

1992 сыл балаан ыйын 16 күнүгэр РФ Президентэ В.В.Путин государственная суох Пенсионная фондлар тустарынан сокуонига илии баттаабыта. Онтон ыла дойдунан пенсиянан хааччылы ситимигэр саҥа хайыска киирэн үлээбэтигэр барбыта. 11 сыл устата Россияга государствотан тутулууга суох пенсиянан хааччылы тиһигэ аҕаар турда уонна сыл ахсын үлэтэ кизг далааһыннаан иһэр. Билингги туругунан Россия 51 субъектар барыта 274 государственная суох пенсионная фондлар (ГСПФ) үлэтиилэр. Кинилэр холбоон 60 млрд. солк. активтаахтар, эбии миллиард үлгүтэ, 4,3 млд. ыйы бу фондлар клиенттеринэн буолулар, 300 тыһ. тахса киһи бу тиһиктэн эбии пенсияны ыла сылдьаллар.

Пенсиянан хааччылы болтуруоһа элбэх киһини долгутар. 2002 сылтан сабалаан Россия урдунан ытылла турар пенсия тиһигин реформалааһын пенсияга сыйыаны төрдүттэн уларитан, дыон-сэргэ өйүн-санаатын үлүгүнчүрэн эрэр. Пенсия реформата кизг далааһыннаах, үлүн сыллаах үлэ. Бу реформа дойдунан барыта 39 млд. пенсионеры уонна билингги экономика бары салааларыгар үлэли иһиллэр дыону хабар. Урукку өттүгэр пенсия төһө кээмэйдээх буоларын тутунан үлэһит 50-ча сааһыгар чулаһааһына биридз саныыр эбит буоларына, билингги хас биридди киһи үлэһит буолуотуттан кырдыан олорон төһө пенсияны ыларын толкуйдаабытынан барар кэмэ кэллэ.

Государственная суох пенсионная фондлар сайдыылары дойдунан экономика уонна общественной тутула биэ туруктаах буолуларыттан быһаччы тутулуоттаах. Бу хайыска 2004 сылтан сабалаан үлэ пенсиятын мунуулар чэһин үүнүрүгү кыттаахтар. Онон үлэлэрэ өссө кэҥирэ куугуллар.

Билингги Россия үлэһит кыахтаах кээмэйинэн 5,3 %-на ГСПФ өҥөрүгүн тутунан, государствотан пенсия ылар дыон 1%-ра ГСПФ-тан эбии иккис пенсияларын ылар эрлэр. Бу эбии пенсия кээмэйэ ортотунан пенсионер дохотун 20%-гар тэҥнээр. ГСПФ-лар кээмэйинэ туһалаахтарын уонна табыгастаахтарын бириэмэ көрдөрдө. Билингги 20-30 солк. уган пенсияга тахсыаха диэри мунуунаах сии балай да үл буолар. Онон кырдыар саастарыгар нус-хас, дыһунуук олоруктарын бабарар дыон билинггэттэн, үлэли кыахтаах аҕар саастарыттан ГСПФ-га кыттааччы быһылынан, пенсияларын мунуулуоттарын наада.

Билингги республикабытыгар ордук тыа сиригэр тэрииттэ үлэ мистэтэ суоһуттан олус элбэх үлэһит кыахтаах аҕар дыон үлэтэ суох, ким кэтэх хаһаайыстыбалар аҕар

дас. онон эрэ дохотунан олороллор. Бу дыон пенсияга тахсар саастара тиһик кэллээгин государствотан ылар пенсияларын кээмэйэ дыона суох буолар кутталлаах. Ону тустарыттан инниттэн "Эрэл" ГСПФ боломуочуулаах агеннарын нөҥүө ылар үлэтин-хамнаһын тутунан бу дыон сэттинин 19 күнүгэр Майа сэлэннэһитигэр илин эгэр уонна Нам, Хангалас, Горнай улустарын бэрэстэбинтэлэро кыттылаах Саха Республикатын Правительствотын көһө сылдьар мунуула буолан ааста. Мунуулаах анал комиссия киирбит СР тыа хаһаайыстыбатыгар уонна собоһуолкага министр А.И.Степанов, үлгэ уонна социальная сайдыыга министр Ю.А.Паскоковская, Ил Түмэн депутата А.И.Помосова, Ю.А.Готовцев, Президент субэһитэ В.И.Боровикова, ону тэҥэ улустар баһылыктарын бастагы солбуйааччылар, элбиктээх үлэһиттэр ыгырыллан сырыттылар уонна тыл эппилэр. Мунуулаах Правительство Председатели солбуйааччы А.В.Власов салайан ытта.

Сурүн дахылааты "Эрэл" ГСПФ ситари-илээх директора Ф.Ю.Луковцев оҕордо. Федор Юрьевич Санкт-Петербурдаагы государственной университет юридической факультетын бүтэрэн дойдуттар эргилтэн 1995 с. "Эрэл" государственная суох пенсионная фонданы тэрийэн саҥа сүрээни киллэрибэтэ. Дыокусайга кэлээт да кураанах сиргэ тэрийэччилэри көрдөөһүнүнэн дыарыктаммыта. 1995 с. балаан ыйыгар фонда устааба регистрациялаабыта, онтон 1996 с. муус устарга ГСПФ үлэтин-хамнаһын сүрүнүлүр лицензия ылыллыбыта. Ити кэһиниттан "Эрэл" ГСПФ бастагы уурдарааччыларын кытта 10-15 сылынан уурдарааччыларын ылыаастаахтарын тутунан дуоһа-барды түһэрибэтэ. Бастаан улаа дыон итэһилин ылар туһугар элбэх үлэ ытыллыбыта. Эр сыллаах түбүктээх үлэ түмүгэр 1999 с. сабалаан "Эрэл" бастагы уурдарааччылар эбии пенсияларын ылар барбытара. Билингги "Эрэл" ГСПФ-га 7 тыһ. тахса биридмиллэн дыон уонна 110-тан тахса тэриитэ счот астылар. Бу фондара бас билии араас көрүгүтээх 18 тэрииттэ тэрийэччи быһылынан сылдьар. Кинилэр ортолоругар "Якутгазпром" курдук республика беден тэрииттэлэригэр сабалаан акционерной обществолар, чааһынай тэрииттэлэр кытта бааллар.

Билингги Россияга үлэһит 260 ГСПФ-тан "Эрэл" 18-с мистэтэ турар. "Эрэл" уурдарааччытынан саҥа төрөөбүт оҕо кытта буолуон сөп. Сорох төрөппүттэр оҕолоругар олох кыра саастарыгар счот астараллар. Төһөнөн кыра сааска уурдарааччы буолуун да, сөнчөнөн кыра усунуоту телүүгүн. Үлэли сылдьар пенсионер ГСПФ-га кыттан эбии пенсияны мунуулуон сөп. Ол эрэри

манна усунуотун кээмэйэ үрдээн бирэр. Уурдарааччы олохтон туоруур түбэлтэтигар кини уурдарымта оҕолоругар, сизээрэгэр кээмэйистибэ курдук көһөр.

2006 сылга диэри Саха Республикатыгар тыа сирин социальной-экономической сайдыытын программатыгар кыттан "Эрэл" фонда кэтэх хаһаайыстыбалар, үлгэ буолбут дыарыктаах тыа сирин олохтоохторун пенсиянан хааччылыга бастагы хардылары оҕордо. Бу ытылла турар пенсия реформата тыа сирин олохтоохторун ыарылаахтык таарыйан сөп. Билингги тыа сирин уонна куорат олохтоохторун пенсияларын кээмэйигэр улахан араастаһын суох. Аны уонча сылынан бу араастаһын тыа сирин пенсионердарыгар улахан охсуулаах буолар чинчилээх. Тыага үлэ суоһуттан элбэх киһи бэйэтин кэтэх хаһаайыстыбаларыгар эрэ үлэһэн дохот киллэригэр кыахтаах. Атылаабыт этин, үлүн харныттыттан Пенсионная фондага усунуот төлөөбөт. Аҕыах сылынан бу киһи пенсия ылат туруктаах. "Эрэл" ГСПФ манньк дыарыктаах дыону кытта дуоһагар түһэрсэн, счот аһан үбү угалларыгар, калин пенсия ыллалларыгар кыагы бирэр. Дээ, ол инниттэн улустарга комиссиялар тэрилиннилэр, анал үлэһит (агент) баар буолла. Манньк үлэһитинэн билингги улустуугар Иван Иванович Харлампьев буолар. Киниттан фонданы интэриесиргээбиттэр толору информацияны ылыахытын сөп.

Өскөтө киһи үлгэйдик олорон бабарар буоллаһына эрдэгиттэн быһаһыннан бэйэтин олорун хааччылаахтык. Манньк социальная эбии пенсия сайдан иһилээтээх. Эрэр доһуобай сылдьан инники пенсия тутунан толкуйданан, аҕардас государствотан эрэ калар пенсияга эрэммээх, бэйэбит эбии пенсияны мунуулуот тустаахтык.

Түмүктэн эппээх, "Эрэл" фонда альтернатива да, курастэһэччи да буолбатах. Бу бэйэтэ чопчу аадырыстаах үлэһит тэрииттэ. Государство фондата тыа сиригэр дыон үлгээх, социальная нолуогу телүүр өттүн хабар буоллаһына, "Эрэл" фонда кээмэйинэ үлгэ суох буолан социальная нолуогу телүүр кыага суох дыону эмиз хабар. Киниттэн куттанымнааха наада, дыонго-сэргэ үлгэйдик быһаарар үлэ барыахтаах. Саха киһитэ кытаанах дойдуга олороруттан эбитэ дуу, хаһаастаах эрэ буоллаһына эрэк-турах сананар. Онон саха дыоно эбии хаһаас пенсияларга "Эрэлгэ", республика атын улустарын дыонун-сэргэтин курдук, кыага-хото киириэхтэрэ дин саныым.

**С.НИКИТИН,
Чурапчытаагы көмүскэллээх
буолуу управлениетын начальнига.**

Кэрэ эйгэтигэр

ЛИТЕРАТУРА ТУҢҮЛГЭТЭ

Улуустаагы гимназия сэлэннэ, улус общественной-политической олоһор үөрэнэччилэрдийн, учууталлардыын көхтөөхтүк кыттар биер сомоҕо коллектив буолар. Ол курдук, сэттинин 22 күнүгэр "Айыллаан" Сыннаһанг кинигэр П.А.Обуурускай төрөөбүтэ 110 сылыгар "Үс саха төрөөбүт мин ырыам ыланна, мин ааһым ааттаһа..." диэн литература түбүгүтэтин тэрийэн ытта.

Литературнай түбүгүтэ Надежда Заболотская салайааччылаах театральная студия оҕолоро Сардаана Ойуунускай "Хоочугур уола Былатиан" диэн айымнытын ис сүрүктэригэр дорбосоннохтук ааһыларыттан сабалаһа. Салгыы СР культуратын туһунан, мелодистка Светлана Константинова дыарыктыыр учууталларын хара Ойуунускай тылыгар, Федот Аргунов музыкалыгар "Былааһы - Советка" диэн ырыаны ылаан ыырытты.

Көрөөччүлэргэ Алеша Сивцев ааһылыгар "Ойуунускай кэлиит", кыргыттар, учууталлар ансамблларын толорууларыгар ыла-баһа ырыалар, VIII-с гуманитарнай кылаас үөрэнэччилэрин Ойуунускай кэпсэтинэн "Үүтэй түгэтик" сценкалара, XI-с гумани-

тарнай кылаас кыргыттары "Дулуруйар Ньургун Боотур" олохтохтон Кыыс Кыскайдаан уобарайыгар туруорбут үгүлүлэрэ ордук биһирэниилэр. X-с гуманитарнай кылаас оҕолоро "Улуу Кудангсатан" дууһууһугэ, IX-с гуманитарнай кылаастар "Саха төрүтэммитэ" теманы арыыныга холоннулар. Учууталлар Фекла Николаевна Болдоская, Марина Николаевна Керемесова салайар литературнай салоннарын оҕолоро саха тылын-өйүн, сүөгэйин-сүмэтин баһылаһынтыга балай да айымнылаахтык сыһааннаһылара иһирэхтик көһүнө.

Дээрэ кизгэ учууталлар уонна үөрэнэччилэр Үлэ Геройа Суорул Омоһолон тыларыгар, комментатор Захар Степанов музыкалыгар "Алгыс ырыата" хордарынан түмүктэнэ. Дээ, ити курдук улуустаагы гимназия коллектива Платон Ойуунускай уус тылын умсулганыгар умсаһаһан, көрөөччүлэргэ суруйааччы бэйэтэ эппитини "Үс саха төрөөбүт" ырыатын-тойуун ылаһан, аатын ааһаан мустубут дыону-сэргэни аһыһынанан аасыттары махталлаах.

М. ГЕРАСИМОВА.

АГРАРНАЙ ПАРТИЯ ТЫА СИРИН ДЬОНУН КӨМҮСКҮӨБЭ

Россия Аграрнай партията (РАП) тыа сириг дьонун, аграрнай секторы өйүүр сыалтан 1993 с. тэриллибитэ. Лидерэ — Алтайскай кыраай губернатор Михаил Лалин. Бу партия Саха сиригэ салаата 1994 с. төрүтүмүтэ. Политсовет председателин бу иһинэ Томпо улууһун баһылыгынан үлэсэбит Д.В.Саввин талылыгыта. Дмитрий Васильевич тыа сириг олохун-дьаһагын этикэн-хаанынан үчүгүйдик билэр, араас салайар үлэсэ мискилибит киһи. Кини директордабыт кэмгэр "Харбалаах" агрофирма республика бириг бастыг хаһаайыстыбатынан буолбута. Оттон Томпо улууһугар баһылыгынан олорон 2001 с. хаһаан уутуттан Хаандыга уо. д. а. бөлүөлөктөр эмсэһэлэбит содуларын тюратыга улахан тэрийэр үлэни ыттыта. Бу дьыл ахсынны 7 күнүгэр ытыллар Госдума быбарыгар Д.В.Саввин РАП Саха сиригэ салаатын кандидатынан турда. Лидеринэн СР Правительствотын Председателэ, тыа сириг кыһалбатын, олохун-дьаһагын ыттыгын-чымпыгын барка билэр киһи Е.А.Борисов атаммыта. Политсовет чилиэнэрин иһигэр республикабыт тыатын хаһаайыстыбатын министрэ А.И.Степанов, Ил Түмэн депутата А.Н.Жирков, Бүлүү улууһун баһылыга, РАП Кини сөбүтүн чилиэнэ Н.С.Афанасьев, "Туймаада" ФАПК генеральной директора А.Г.Васильев, "Туймаада-нефть" ГУП НК генеральной директора, Ил Түмэн депутата И.К.Макаров, "Туймаада-агроснаб" салайааччыта В.Н.Филиппов, "Таба" компания генеральной дирек-

тора А.Е.Мандаров бааллар.

Аграрнай партия Саха сиригэ салаата тыа киһитин көмүскүүр сыаллаах буолан, үлэ-хамнаа бүтүннүү тыа сириг олохтоокторун социальнай эйгэтигэр туһайылар. Партия сүүрүн соруугунан буолаллар:

— пенсияны ааһыга киһи бэйэтин хаһаайыстыбатыгар үлэлиир кэмэ үлэ стаһыгар киллэриллэрин туруоруу. Тыа сириг олохтооҕо судаарыстыбаттан ылар пенсиятын таһынан атын көрүгүтүөх фондара муньубут уурумунуунан пенсиятын үрдэтэри ситиһи;

— тыа сириг ыччата үрдүк үөрэххэ киирэр-гэр Правительство анал квоталары олохтуурун ситиһи, оттон аһыйах ахсаанынаах омукутарга ити квота ахсаана элбириг туруоруу;

— эдэр специалистар үөрэҥи бүтэрэн тыа сиригэр тахсалларыгар, дьы-уот тутталларыгар чэпчэтиилэх субсидия бариллээтэх. Кинилэр хас оҕоһоһторуттан көрөн кредити төннөрүүгэ бырыһыан аччаан иһээтэх;

— тыа сириг оҕуулатын бүтэрбит оҕолор үөрэхтэрин салгыылларыгар государственнай анал үбүлээһин эбээһинэһин (ГИФО) төлөбүрүгэр ис кыахтары көрдөөн чэпчэтиллэри оҕоруу;

— республика бюджетттан республиканскай уонна олохтоох суоллары тутууга уонна өрөмүөннээһингэ харчы көрүлүүтүн ситиһи;

— тыа сириг газтаһыны түргэтэти уонна селиннээ инфраструктуратын сайыннарыга

үлэни ытты;

— улуустар, нэһиликтэр икки ардыларыгар телефонунан сибээһи тутсары, телефон тоҕаларын элбэти.

Аһыт уонча сылларга тыа хаһаайыстыбата үтүмэн элбэх иэстээх. Россия үрдүнэн ити 350 млрд. солк. тэннээтэ. Оттон республикабыт ылар көрөр буоллаха, барыллаан 1,5 млрд. солк. курдук. Тоҕо итиннигэр? Сыана ыарааһына тыа олохтоокторун үлэтигэр-хамнаһыгар охсуулаах буолла. Тыа сириг киһитэ бэйэтэ туттарар бордүүксутатын сыаната таһым. Урукку кэмнэргэ хаһаайыстыбаларга дотация көрүллэр, билигин баһынайдарга, чаһынайдарга ити көрүлүбэт буолан олохтоох элбэх иэстээтэр. Тыа дьонун көмүскүүр политика — олох ирдэбилэ. Ол иһин итин сыал-сорук оҕостон үлэлиир дьону, Аграрнай партияны өйүүбүт. Бэйэбиг депутаттаннахпытна бэйэбиг интэриэспитин көмүскүөлүт. Тыа хаһаайыстыбатын үлэ-хамнаа туһатына бары барыстаах хаалыахпыт. Тыабыт сириг сайдытыгар көхтөөхтүк кыттыһан, күөс-көмө-буолуоххайыт.

М.Е.ПОПОВА,

РАП Чуралчы улууһунаабы сөбүтүн нэһиликтэри кытта үлэсэ сүүрүнээччи.

(Матырыйаал РФ Федеральной Муньбаһын Государственной Думатыгар депутаттары быбардаһын туһунан сокуонуга олохуран босхо бачээттигэр).

ЫҢҮРЫЫ

Олорорго, үлэлииргэ тыа сиригэр кыһалбата суох салаа дьон суох. Буолаары турар РФ Госдуматын быбарыгар Аграрнай партия 5 %-ны ыларын туһугар, тугу үлэлииргиттэн тутулуга суох, ханнык партияны ордорор санаабытын уларыппакка эрэ, дойдубут сүүрүн экономикатын оҕоро олорор тыа сириг политической куолаһа иһиллэрин туһугар бириг санаанан Россия Аграрнай партиятын туһугар куолаһытын биэрэргитигэр ытырабыт. Оччотугар эһиги тыа сиригэр олох тутсарын туһугар, кыра да буоллар, кылааккытын угуох этигит.

Улуустаабы ветеринарнай управление.

САХА СИРИТТЭН ИККИС ДЕПУТАТЫ ТАҕААРАР КҮАХ БААР

Быйыл Госдумаҕа быбар хаһаангытааһар да тыааһыннаах буолара чуолкай. Саха сиригэ 21 №-дээх бириг мандааттаах быбардыр уокурукка 7 кандидат киирсэр. Ону таһынан 13 политической партия быбарга кытталлар.

Партиялар бары тус-туһунан хайысхалахтар, сыаллаахтар-соруктаахтар. Ол эрэри, олох көрдөрбүтүнэн, Хотугу Мууустаах муора кытытыгар сытар үгүс кыһалбалаах уһук республика дьонно "уга-хаһас", "үрүн-хара" диэбэккэ, бириг сыалы-соругу туруоруунан үлэлэтэхпитинэ эрэ бэйэбиг интэриэспитин өрө аньар кыахтаахпыт. Билигин курдук цивилизованнай политической киирсигэ субъектар бэйэлэрин интэриэстэрин туруорсар түһүлгэлэринэн Россия парламена буоларын бары өйдөөбүт. Ону таһынан бириг эрэ депутаттаах Саха сирэ сокуону оҕорор үлэсэ куруук хотторуулаах хаалан иһэрэ үгүскэ үөрэттэ. Холобур, Госдумаҕа Талааһан бааһаах сир бонусун үлэстиигэ бастаан республика үп 60 %-нын ылаахтаах дьон этилибит эбит буоллаһына, 2004 сыллаабы бюджетка депутаттар Москва 90, Саха сирэ 10 %-ны ылар дьон куоластаатылар. Ити кэмгэ алта - аһыс депутаттаах Татарстан, Бурятия, Дагестан курдук республикалар бэйэлэрин интэриэстэрин быдан хотуулаахтык көмүскүлэр.

Урут-уруккуттан билигин партиянай испиһэктэргэ кыһан киирбэпит уонна киирээхпитинэ даһаны киники нүөмэрдэргэ тиксэриг сүүрүн биричинэтинэн быбардааччыбыт ахсаана аһыйаа буолар (баара-суоһа 550 тыһ. киһи). Ол иһин үгүс депутаты таһаарарга интэриэстээх партиялар элбэх быбардааччылаах регионнары түмүс тутталлар.

Быйыл Саха сиригэр ордук элбэх куолаһы ылар кыахтаах үс

бөдөн партияны ылар көрүүбүт. Билиэхэ РФКП-тан партиянай испиһэһинэн туруоруллубут Виктор Губарев Дальнай Восток уокуругар сэттис киһинэн сылдьар. Оттон коммунистар төһө да күүскэ туруннахтарына Дальнай Восток үрдүнэн үстөн, төүртөн элбэх депутаты таһаарбаттара чуолкай. Онон билигин В.Губаревы өйөөн да кыһан туһамалпыт. "Единая Россия" партияҕа СР Президентэ В.А.Штыров уокуругар иккис киһинэн сылдьар. Ол эрэри В.Штыров республикатын быраһан, Президенттэн акааһанан Госдумаҕа депутаттыг барыа дьон ким да өйүгэр оһустарбата буолуо. Кини бэйэтин үстүгэр түбэлтэтигэр атын дойдун киһитэ депутат буолар кыахтанар.

Маннык балаһыаннаһа "СПС" политической партия билиэхэ, Саха дьонугар, урут хаһан да көстүбэтэх кыаһы арыйда. Уга күүстэр түмүсүлэрэ дьон демократическай хайысхалаах партия буоларын быһытынан быбардаһын түмүгүн, субъектарга куоластаабыт киһи уопсай ахсаанын көрбөккө, кыһылаабыт куоластааһын бырыһыанынан быһаарарга этии киллэрдэ. Инньэ гынан, хасты да мөлүгөн быбардааччылаах уобаластары кытта кыахпыт тэннээх түстэ. Оһо урукку быбары көрөр эбит буоллаха, "СПС"-ка куоластааһын бырыһыанынан бэйэбиг уокуруктутар инники сылдыбыт эбиһипт. Урукку быбарга итинник принцибинэн куоластааһын барыта эбитэ буоллар, билигин хайы-үйэ иккис депутаттаах буолуо этибит.

Аны билигин уокуруктутун ырытан көрүүбүт. "СПС" "Сибирь-3" быбардыр уокуругар Саха Республикатын тэнэ Иркутскай, Чита уобаластара, Бурятия, Усть-Ордынскай уонна Усть-Агинская Бурятскай авто-

номнай уокуруктар киирэллэр. Барыта алта субъект. Чита, Бурятия Забайкалье дойдулара. Манна Забайкальскай байыаннай уокурук тайаан сытарын сулуоспалаабыт Саха эр киһитэ үксэ билэр. Оттон армия бириг киһи курдук "Единая Россия" куоластыр. Манна "СПС"-ка бэриллэр куолаһа хаһан бабарар аһыйах буолар. Социологтар бэлиэтиллэринэн, Иркутскайга "СПС"-тар 10-12 % куолаһы ылар кыахтаахтар. Оччобо билигин 12 - 15 %-ны ылаахпытна кыһан тахсабыт. Көстөрүн курдук, ити барыта кыаллар суол. Ону өйдөөхтүг уонна дьонго өйдөтүөхтүг эрэ наада.

"СПС" күн-туун үүнэ, тохто-обокко иннин диэки баран иһэр партиянан буолар. Кини бу да быбарга Госдумаҕа үгүс ахсааннаах депутаттаах, быһаарылаах куоластаах фракциялаах буолара саарбаһа суох. Оччотугар билигин "СПС"-тан тахсыбыт депутаттыт бу күүстээх фракция өйбүлүн толору ылар кыахтанна. Саха Республикатын интэриэстэрин туруулаһы болпуростарыгар "СПС"-тар билигин диэки куоластаахтара. Итин барытын эргитэ санаан, ырыгалаан көрөн баран, республика олохтоохторо быбарга бэйэлэрэ тус түмүктээһиннэрдээх кэлиэхтэрэ дьон эрэнэбит.

Түмүгэр "СПС" кандидаттары билиһин: эххэ, "Сибирь-3" быбардыр уокурукка партиянай испиһэһкэ үһүс нүөмэринэн А.Е.Аммосов турда, 21 №-дээх бириг мандааттаах быбардыр уокуруктан кандидатынан Игорь Тресков ааттанна.

Григорий СЛЕПЦОВ.

(Матырыйаал депутатка кандидат И.Б.Тресков быбардыр фондатыттан төлөннө).

Инникини талыабын!

В.В.Путин РФ Президентинэн талылаһыттан дойдун экономикатыгар биллэр өрө көтөҕүлүү, туруктаах буолуу баар. Саха Республикатын Президентинэн В.А.Штыров талылан, Правительство Председателинэн бириг дойдубаһыт Е.А.Борисов ананан үлэлиэхтэриттэн Чуралчы улууһугар өр сылларга тохтоон турбут тутуулар хамсаатылар. Ол курдук, 2002 - 2006 сс. улуус капиталнай тутуутун перспективнай былаанна биэрэгинэ. Таас баһыла бастагы учарата үлэсэ киирэр бэлэмнэнэ, 6 км капиталнай суол тутулуна, Төлөйгө, Баһыга, Алабарга таас оҕуулаһар тутууларыгар үлэ барар.

Кэлэр сылларга капиталнай суол Сыланга тийиһитэ, гимназия, интернат-оһуола, ЧГФКСИ, оһуола-лицей үөрэнэр базаларын, таас баһыла иккис учаратын, асфальтнай завод тутуулар, Чуралчы селиннээтигэр сул аһы 2-ли км гравийдаммыт суол оһууута (быйыл 6 км оһуулуна), газ кэлиһэ, хоту нэһиликтэри уонна хааччыны, ЧГФКСИ преподавательскай-профессорскай аранатыгар, өрөнтэргэ, эдэр ыалларга, көһөрүлүү, сэрим кытылаахтарыгар олорор дьылэри тутуу былааннаар.

Чуралчы улууһуттан үүнэн тахсыбыт кадрдар республика Правительствотыгар, министерстволарыгар, комитеттарыгар ситиһилээхтик үлэлиллэр: Е.А. Борисов — СР Правительствотын Председателэ, М.Д.Гуляев — Госкомспорт председателэ, А.И.Федоров — экономика министрин солбуйааччы, В.И.Новгородов — үп министрин солбуйааччы, В.И.Чичигинаров — дороһубуа харыстаһын министрин солбуйааччы, М.Н.Керемасов — тутуу министрин солбуйааччы, П.Н.Мишкин — аһыгыт предпринимательство уонна туризм министрин солбуйааччы, Н.Н.Корякин — үп министровотын инвестиционнай отделын начальнига, С.А.Щадрин — Тутуу департаменын салайааччы, Р.Д.Макаров — Суол департаменын солбуйааччы директора уо. д. а.

Билигин Президенттэн В.А.Штыров ытар политикатын өйүүбүт уонна "Единая Россия" партия, бириг мандааттаах быбардыр уокуруктан депутатка кандидат Виталий Николаевич Басыһов иһин куоластыргар Чуралчы дьонун-сэргэтин ытырабыт!

"Чуралчы" ГУП АД, "Мелиоратор" ГУП, "Дорстрой" ХЭО.

ҮӨРҮҮНЭН "ЕДИНАЯ РОССИЯ" ПАРТИЯ ИНИН КУОЛАСТЫАБЫМ

Того мин "Единая Россия" партия инин куоласын бирарга бүтүлүктүк быларым-мытам туунан байам тус санааларын кыгастык эттэхэ маннык.

Бастакынан. Булаары туурар быыбарга Россия Госдуматыгар 225 депутаты бирарга күрөстөткөн 23 партия уонна общественной бөлөх бюллетенттэ киллэриниллэр. Олортон бүтүлүк түөрт сылга Россия государственнай туугунун инники сайдыытыгар, дойду социальнай, экономическай балаһыаньыга онун булан бары хайыскаларын баарынан илэртэр уонна нэһилиэнньэ олоҕо-дьаһага түгүстүгүр сөптөөх булааныгар, сорууттары ыланан олоҕо киллэрини "Единая Россия" партия ытар үлэтэ, дьаһала кэскиллээрин ордуктара буолан, Россияга рейтинг бастакы мистэба табыста.

Иккиннинэн. Быыбар сокуонун быһытынан РФ Президентэ В.В.Путин хайа да партия чилиэнэ буолуу сүөхтээх. Ол да буоллар, бу быыбарынан сибээстээн "Единая Россия" партия ытар үлэтин программатын бары өттүнэн өйүүрүн туунан бэйэтин санаатын алаастык илтигинердэ. Ол аата инникитин Россия государственнай туугунун хайыскага, дойду социальнай-экономическай сайдыытын программата быһаарыллан чуолкайданмыт.

Үсүһүнэн. 2004 сылга РФ Президентин быыбара буолуохтаах. Бу быыбарга Россия норуотта билигин үлэтин олорор Президентинин В.В.Путини ханаан да өйүөхтэспит, кини инникитин да Россияны сайдыы таһымыгар таһаарыгар толору эрэллээх буолуохтаахпыт. Онуоха дойдуга сүрүннүүр партиянан "Единая Россия" буолуоҕа.

Төрдүтүнэн. Билиги республикабыт бастакы Президентэ М.Е.Николаев Россия бастакы Президентэ Б.Н.Ельцин ытар политикатын өйөөбүтэ, кинилин ыкса сибээһи бары хайысканан тутуспута. Ол да итин республикабыт туһатыгар Б.Н.Ельцин өйөбүтүн ылбыта, М.Е.Николаев республикатын, дьонун-сэргэтин иннигэр ыппыт үлэтин, онорбут үтүөтүн-өнгөтүн билигин да үмүкүлүп, үгүтүйдүк саныыбыт, кичи туттабыт.

Билигин. Президентит В.А.Штыров М.Е.Николаев политикатын салгыар, сайыннаар үлэлэри ытан олоҕо киллэрэн эрэгиттэн толору астынабыт. Ол иһигэр тыа сири социальнай сайдыытын программата ылылан олоҕо киирэн эрэр, илин эңэр улустарга барыларыгар түөрт-биз сыл иһинэн айылба галын туһанын турбалара тардыллан бүтүөхтэрэ, газ хас бирдичи ылта киириэ, Лена водовода салгын тардыллан, толору кыамтанан

үлөлиэбэ. Дьоруускайга тиир суол калыҕа, туугу улэга кууска ытыллар, сайдар кэскиллээх. Сиртэн хостонор айылба баайыттан туһанар дохуоттун улаатан иһиэхтээх, пенсия, хамнас үрдүөхтээх уо. д. а. элбэх кэскиллээх үлэлэр ытыллар, ол иһин Президентинин В.А.Штырову толору өйүүбүт.

В.А.Штыров В.В.Путин ытар үлэтин бары өттүнэн өйүүр уонна инникитин да өйүүр республикабыт туһатыгар наадалаах. Ол аата билиги Президентит "Единая Россия" партияны өйүүр.

Бэсикинэн. Билиги, чуралчылар, Президентит В.А.Штыров үлэтин өйүүр, көмөлөбөр буоламмыт ыччатарбыт, дьоммут Е.А.Борисов Саха Республикатын Правительствотун Председателитин таһаарылаахтык үлэтин сылдар. Ону таһынан элбэх бир дойдубаарыттан, ыччатарбыт республика үрдүк салалтатыгар, Правительствота киирэнэр үлэтин сылдыалара санааҕа астык. Кинилэр чуралчы аатын үрдүктүк тутаннар, таһаарылаахтык үлэтин сылдыаллар. Улуустарыгар онорор улахан көмөлөрүттэн үөрөбүн.

Бу дьон Е.А.Борисовтан сабалаан бары СР Президентэ ытар политикатын өйүүлэр, онно көмөлөһөллөр. Ол аата инники кэскилбитин өтө көрөн, партиялартан "Единая Россия" үлэ-

тин ордороллоро саарбаҕа суох.

Алтыһынан. "Единая Россия", аата да этэринэн, Россия биригүүс буолуутун, баар субъектара, республикалара, уобаластара биригүүс санаага кэлэн сомоҕолоһон түмүсүлээх, тэрээһиннээх буолууларын, норуоттарын доһордоһууларын тэрийэр, салайар буолар. Итинник эрэ буоллабына Россия госуларствота инникитин эрэллээхтик сайдыа, бөһүгүөбэ, дойду социальнай, экономическай таһыма үрдүөбэ. Ону сүрүннүүр, түмэр, тэрийэр, сомоҕолоһуу партия бээр буолуохтаах. Онук партиялартан ордуктара "Единая Россия" буолар.

Бу партия туугар үөрүүнэн куоласын биэрибиз уонна улуттун бары быыбарлааччыларын олохтун инники кэскилин туугар тусх да саарбаҕа суох "Единая Россия" партия иһин куоластыгытыгар ыгырабын.

А.СИВЦЕВ,
СР културатын үтүөлээх үлэһитэ.

(Матыйааллар "Единая Россия" партия быыбардыр фондатыттан төлөнүлэр).

Улуус попечителлэрин бастакы форумнарыгар

РЕВОЛЮЦИЯ ИННИНЭ ОСКУОЛАҒА КИМ КӨМӨЛӨҥӨРӨЙ?

"Попечитель", "попечительство" диэн тыллары сахалыы "көмөлөһөөччү", "көмөлөт" диэн өйдүөххэ, этиэххэ сөп. Революция иннинэ оскуола аһыллытыгар да, үлөлээһинигэр да нэһилиэнньэ көмөтө улахан буолара, онуктаа суох оскуола баар буолуон сатаммыт да этэ. 1872 сыллаахха аһыллан үлэстэбит "Чурапчы" биригүүс кылаастаах начальнай училищетын ороскуотун бүүс-бүтүннүүтүн ыраактаары былааһа улуус нэһилиэнньэтигэр сүктэрибэтэ, сыл ахсын нолуоктаан ыла. Үйэ бүтүөр диэри былаас оскуолаҕа биригүүс дойдубайы биэрбэтэ. Маннх устуллубайа меценаттааһын уонна попечительство үөдүйбүтэ. Улуус кулбута. I Игидэй нэһилиэгин киһитэ Егор Васильевич Оросин оскуола бастакы ороскуотугар 100 солк. сиртибээбэтэ. Харчы оччотобу курсунан бу балаҕа улахан суума этэ.

Улуус тойотторун муньаҕа оскуола бочуоттаах бюстителэ диэни (попечители иннинки ааттыллар) үс сылга болдьохтоон талара. Бюстителэ оскуола хаһаайыстыбатыгар, үөрэнэр тэрили булууга кыһалыахтааҕа, бэйэтигэр сылга 25-тии солк. бирээн көмөлөһүөхтөөбө. 1879 сылтан үс болдьоххо Чурапчы оскулатын бастакы бочуоттаах бюстителитин кулба, Дьоххоһон киһитэ Егор Дмитриевич Николаев I буолбут. 1888 сылга тойоттор Николаев "норуоту үөрэхтээһингэ туһалааһын" бэлэтээбиттэр уонна кинини ити дойдунаска төрдүс болдьоххо талыттар.

XX-с үйэ сабаланытыгар учуутал хамнаһын, пенсия (интернат) оҥотун аһылытын уобалас былааһа үбүлүүр буолбута. Оскуола бары атын кыһалбатын, ол иһигэр дьээнэн-уотунан хааччыллытын, олохтоох нэһилиэнньэ салгыы үйүүнүөхтөөбө. 1900 сылга I Хайахсат (билигин Арыылаах) церковной-приходской оскуола аһыллытыгар ити нэһилиэк киһитэ Тихон Михайлович Каженкин меценаттаабыта. Кини бэйэтин дьэтин Арыылаахха көһөрөн аҕалбыта, сабалаһын тутан кэҕэппитэ уонна оскуолаҕа босхо биэрбитэ. Ити үтүөтүн иһин үрүг көмүс мэтээлигэр наҕараадалаанмыта, революция иннинэ олохтоохтор оскуоланы кини аатынан аатты сылдыбыттар.

1908 сылга Күндүгэ II Мэйдэхси биригүүс кылаастаах училищета аһыллыбыта. Нэһилиэк бочуоттаах киһитэ Алексей Иванович Аммосов оскуола тутуллубу диэри бэйэтин дьэтин төлөбүрө суох туран биэрбит, оскуола тутуутун ороскуотун агарын кини үйүүмүт. Оно тирээриэн мэйдэхсилэр

1911 сылга оскуоланы тутан бүтэрбиттэр. Ити эрээри Мэйдэхси оскуолатын бочуоттаах бюстителлэрэ талыллан баран бэйэлэрин абэһинээһин толорботтор. Бэл бастакы бюстителэ, оскуола аһыллытыгар улахан көмөлөспүт Аммосов 25 солк. сыллаагы усунуоһун төлөөбөтө.

1912 сыл тохсунуу 9 күнүгэр Бахсы оскулатын аһыллытын көтүлээччинэн, туруорсааччынан Игнатий Алексеевич Слепцов буолбута. Екатерина Ивановна Слепцова диэн оҕдо-боду дьахтар үс ампаардаах, икки хостох нуучка дьэтин оскуолаҕа босхо биэрбитэ. Анал дьах тутуллубу диэри оскуола ити дьэбэ үлэстэбитэ. Учутал Е.С. Аржакова туруорсуутунан, бочуоттаах бюстителэ И.А.Слепцов тэрийсмитинэн оскуола туугуугар үп хомуйан 1915 сыл күнүгүгэр дьэ аһыллалтын түбэрбиттэр. Ол эрээри утарсааччылар баар буоланнар, сотору туугу үлэтэ тохтотуллубут.

1914 сылга Хабаҕы (билигин Кытаанах) биригүүс кылаастаах начальнай училищета аһыллыбыта. Бу оскуоланы төрүттээчинэн Савва Семенович Собакин буолбута, киһитэ кини буолан төрүт да былааннамматах, таһара дьэбэ суох сиргэ олохтообута. Савва-сага улахан дьэбээһин оскуолаҕа босхо биэрбитэ, учууталынан Алаһа убайын В.И.Софроновы бэйэ-тэ ытыран аҕалбыта. Оскуоланы астаран баран училищелар инспектордараҕар махталын биллэрбит: "Я имею честь русско- якутской крови (отец — якут, мать — русская)... Видя окружающую меня народную тьму, я всегда испытывал горькую обиду и душевно предавался невольной мне мечте об открытии какой-нибудь школы... Беспредельно радуясь этому благоприятному исходу своего ходатайства, я вместе с тем не знаю как выразить Вам свое чувство благодарности".

Нэһилиэк уурааҕар этилэр: "Открытием школы мы обязаны всецело нашему сородичу Савве Семенову Собакину, основавшему ее и пожертвовавшему для нее собственное здание... Эта великая услуга, сделанная г.Собакиным, вполне заслуживает нашей и потомственной благодарности".

Чурапчы оскуолатын революция иннинээҕи дьэбэлэрэ бары нэһилиэнньэ сиртибэтинэн, кини көлөһүнүнэн тутуллубута: 1875 сылга биригүүс кылаастаах, 1913 сылга икки кылаастаах училище, 1917 сылга аһыллаа туһун 1924 сылга үлэбэ киирбит үрдүк начальнай училище (калин ШКМ дэммит) дьэбэлэрэ.

Маннаха даҕанан революция ин-

нинээҕи оскуола дьэбэлэрин үйэлэрин уһатан иитэр үлэбэ үтүмүсхэ, туһанаахха диэн этилээхтэн. Оскуолаҕа бэрэбиллэбит чааһынай дьэ Бахсыга эрэ ордон кэллэ. Бу дьэбэ ампаардарынын кырысалаахха эрэ үлүүнүк туруоҕа. Хомойуох иһин, Кытаанахха Савва Собакин дьэбэтин суолтатын ырыгалаабака эрэ көтүрэн суох оҥордулар. Уопсайынан, кэмигэр баҕаргыппакка, авариялар туруука тирээри баран дьэбэлэри көтүрүүнэн үлүүһүн эрээбит, маһын да туһаммака күртэрэн, состорон кэбикэр идэллэннэбит.

Биригүүс кылаастаах начальнай училище тиибинэн тутуллубут Мэйдэхси оскуолаҕа Чурапчыга көһөрүлбөн балаһына дьэбэ буолан турар. Икки кылаастаах начальнай училище типовой дьэбэ Дирингэ эрэ баар. Үрдүк начальнай училищета аһыллыт дьэбэ (ШКМ) иһин эңэргэ, баҕар, республикаҕа да буолуо, сорутох. Онон ити

дьэбэлэр историческай эрэ буолбатах, ону аһан архитектурнай пааматынныктар. Итинни суолталаах дьэбэлэри госуларство, общественность харыстабылыгар ылаахха, мемориальнай дуоскаларга, кырыскаларын, аһыл-аһтарын куруук көрөн, сиктан харыстаан, кэмин аһарбака бөһүгөтөн, муосталарын, баалкыларын саҕардан үһүннүк туһанаахха. Итини барытын ветераннар сабээттэрэ көбүлүүн, олохтоох салалта, дьэбэни туһанар тэригэ, оскуола дьаһайман, олохтоон наада. Попечителлэр даҕаны итинэн туора туруохтара суоҕа.

Кирилл ПЕРМЯКОВ.

Хаартыскаҕа: С.С.Собакин.

КУОЛАСПЫТЫН — С.Н.НАЗАРОВКА!

Билиги, Чурапчы сэлээнньэтин түөлбөлөрүн салайааччылар, ахсынны 7 күнүгэр буолар РФ Федеральная Муньаһын Госуларствотун Думатыгар депутаттары таһыма куоласытын 21 №-дээх биригүүс мандааттаах ороскуола делегата кандидат Семен Николаевич Назаров иһин бирээргэ быһаарылыбыт.

С. Н. Назаров бүтүлүк уон сылга былаас үрдүк органыгар үлэһэн билиги кэммит чабылхай политига, дьонун салайааччыта буолу үүнэ. Кини былаас диэн туугун, онно сүлдьэр дьон сыһыаннаһыларын ис дьигин билэр. Кизг көрүстээх, ыһылбай майгылаах, эрчимнээх санаалаах күөҕээр күнүгэр сүлдьэр салайааччы.

Семен Николаевич олоҕун аргыһа Святлана Поликарповна-лын 7 оҕолоох ныйр-бааччы ыаллар. Онон элбэх оҕолоох саха ыалын олоҕун, билигин кэмгэ иһин-үөрэтин уустуктарын эти-нан-хаанынан билэр.

Билиги ийэлэр, эбэлэр буолан тураммыт С. Н. Назаров Сахабыт сирэ чэрири сайдарын, биригүүс дойдубаарынын олохторун туһарын туугар депутат мандаатын ылааһына элбэҕи оҥоруосар итэҕэйбэт.

Күндү Чурапчы олохтоохторо, түөлбэлэригэр дьон-сэргэтэ, ийэлэр, эбэлэр, сарсыгыты сайдыыты иһин туруулаһар ыахтаах Семен Николаевич НАЗАРОВКА куоластыаһын!

Чурапчы сэлээнньэтин түөлбөлөрүн салайааччыла-ра М. Н. Матвеева, А. Е. Егорова, Р. С. Полова, И. Н. Петрова, М. М. Старостина, В. К. Атласова.

Спорт Спорт Спорт ДУОБАТ ДЫКТИ ЭЙГЭТИГЭР

Сотуругаҕа дьуобакка улуус чемпионата буолан ааста. Дьахталлар сүүрбэ түөрт буолан күрэхтэстилэр. Чемпион үрдүк аатын уонна Бирдүүннэрова М.Н. туруорбут биригүүс мэтээлин, кубогун кини эрийэр кыһа Муса Данилова ыла. Иккис мистэбэ спорт маастара Рена Ноговицына, үһүс Марияна Нестерева табыстылар. Кимилэри тилэк баттаспыт Н.Гоголева, К. Шестакова, С. Захарова "олимпийский шестерка" киирдилэр. Бу бары интернат-оскуола үөрэнээчилэрэ.

Эр дьоннорго 27 кыттааччыттан И.Новгородов иннини бирэбээк чемпион аатын ыла. Иккинни күрэхтэһин ахсын үрдүк көрдөрүүлэр В.Аммосов (Чурапчы сэл.), үсүһү дэгиттэр спортсмен, спорт ветерана З. Барашков (Бахсы) ылылар.

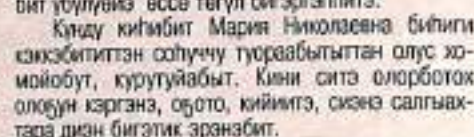
Отуугар диэри саастаахтарга интернат-оскуола оҕолоро минилэрин кимикээ да биэрбэттэр. Ол курдук, Коля Гуляев (8 кылаас) бастаата, С. Данилов (10 кылаас) иккис, К. Баранов (8 кылаас) үһүс буолулар.

Ветераннарга 10 киһи кытынна. Төгө да аһыллах киһи буоллар, "отус хатыһылаах, эрийсиптээх" барт күрэхтэһин буолла" диэн кыттааччылар астыннылар. М.П. Зверстов (Диринг) быһымах түһүтүн М.Н. Бирдүүннэрова, Г.И. Владимиров субуруучу сууллардылар, ол кэмгэ Таатта талааннааҕа В.Н. Бирдүүннэров быһылаары тыммытын В.Д. Илларионов далсыһан кэбистэ. Сити кэмгэ онтон-мантан И.Е. Иванов (Нахир), Д.Ф. Чепалов (Мурун-Тымыйа) чуҕалы сырыттылар. Н. Н. Атласов (үйэтин тухары ИДЮ дьуобаччыларын лидерэ), В.Д. Илларионов, И.Е. Иванов инники күөҕү табыстылар, ону баара "Хатыһы хаһаа" И.Л. Говоров тэһэһинни бирээн, сорутох Маарыйааларын чемпионаттан кэбистилэр. Иккис мистэбэ Н.Н. Атласов, биригүүс үсүһү В.Д. Илларионов ылылар, И.Иванов төрдүс табыста. М.П. Зверстов, В.Н. Бирдүүннэров күүстээх соннооччулар кэбэлэригэр киирдилэр.

Күрэхтэһингэ Дирингтан алтыа буолан киирбиттэр. Ол кэмгэ Мугудай, Кытаанах, Болтоҕо, Болуур, Алабар, Телэй нэһиликтэриттан биригүүс дьуобачыт суоҕа киһини соннулар. Оттон ыалпы олорор Мэҕэ-Ханталас улуунун хамзаданан күрэхтэһинигэр 280 дьуобачыт кытыбыта.

Н. КЫЧКИН.

1995 онд аавтайг дайдуудын урдунд булаа турар уларийгаа сөп түбэлчинээр оёдлоор үзэгтээр сямлан Дижкуусайга кёөн кирибитээр. Итнээс да олонд хаалбаа, кирид-кириэт үлэ булан үлэгзбигинс барьта. Ол курдук, Эстрада уонна үгүү театрыг уонна Кулаковский атынн Култура кииниг администратордаабыта. Түмэр тапанаах, үөрүннэг-күтүннэг, элбэг кэпсэн-ээх-ипсэн-ээх салайаачын коллектив бойтин кэскилгэр дебечүү киллорбэт. Үлэлиир сыларыг республика арас мунуктарар Саха сири билгилээх артыастан гасироллары тэрийн, илгэн-сабадан илдэ сийдыбыта. Эдийибит, дүгүзбит, табыарыспт Мария Николаевна үгүс дьон убаастабылтан, махалын түбүгүн, бигиһи биир бастыг, кирибтэр.

Дүүгэлэрэ, табаарыстара,
бииргэ төрөөбүттэрэ.

Автор суругар этиллер санаа
редакция позициятыггар мэлдин сөп түбэлэр
буолбатах. Сурухка ыйылар чакчылар
кырдыктаахтарыггар эппэтүнэни
автор тус байытэ сүтэр.